

Sling – il servetsch linguistic per instituziuns publicas

■ La vischnanca bilingua spedescha in feigl d'infurmaziun be en ina lingua? Ed er il negozi dal vitg fa tut las inscripziuns per tudestg? Il diever da la lingua rumantscha tar instituziuns publicas en il territori rumantsch dat adina puspè da discutir. Magari mancan simplamain las capacitads linguisticas per pudair resguardar commensuradamain la lingua dal lieu. Sling – il servetsch linguistic per instituziuns publicas è la dretg'adressa per gidar en talas situaziuns. Lavur da translaziun è lavur da basa per la prosperitad da mintga lingua. Questa constataziun vala spezialmain er per ina lingua minoritara e periclitada sco il rumantsch. Uschia

cumpiglia il servetsch linguistic da la Lia Rumantscha gia da l'entschatta enà in post da translaziun. Ultra da quai han ins introduci ils onns 1996/97 cun sustegn dal Chantun servetschs linguistic per instituziuns publicas, e quai sut cundiziuns pli favuraivlas che las tariffas da translaziun ordinarias. La finamira è stada da porscher in sustegn linguistic a las vischnancas e regions che han fixà il rumantsch sco lingua uffiziala e da scola. Concret han ins installà trais posts da translaziun regional, manads da la Pro Engiadina Bassa/Val Müstair, da la Romania/Renania e da l'Uniu rumantscha da Surmeir.

L'onn 2000 han las instituziuns purtadras restructurà il servetsch linguistic regional cun las suandantas finamiras: garantir ina lavur professionala ed effizienta, render accessibel il servetsch pli facilmain per ils clients ed uschia survegnir dapli muntada ed irradiaziun. Dapi lura maina la Lia Rumantscha il servetsch da translaziun sut il num «Sling». Purtaders dal servetsch linguistic èn il chantun Grischun e la Confederaziun.

Intent e purschida

Sling porscha in agid linguistic per instituziuns publicas (vischnancas, circuls, districts ed autras corporaziuns publicas) sco er per organizaziuns e ma-

Savens na dovri betg bler per dar al rumantsch ina buna preschientscha.

naschis da gronda muntada en la region (posta, ospitals regional, ovras electricas, bancas, assicuranzas, uffizis da turissem e.u.v.). Il servetsch duai facilitar l'applicaziun dal rumantsch, rinforzar sia preschientscha e gidar ad actualisar la terminologia.

Per instituziuns publicas èn las prestaziuns da princip gratuitas. Per instituziuns privatas po il servetsch vegnir fatg dependent d'ina participaziun adequata als custs. Il servetsch na dis-

pensescha betg dad applitgar sez il rumantsch, porscha dentant tut il sustegn pussaivel per rinforzar la preschientscha da la lingua.

Il sustegn linguistic vegn prestà en furma da cussegliaziuns linguisticas en general, da lectorats e da translaziuns en tut ils idioms ed en rumantsch grischun. Plinavant vegn pussibilità l'access ad ina collecziun da texts da model via la pagina d'internet. Tenor situaziun e basegn vegnan era svilupadas ulteriuras activitads per promover il diever dal rumantsch tar las instituziuns numnadas (p. ex. organizaziun da curs da lingua specifics).

In element central da la purschida dal servetsch linguistic furma la pagina d'internet www.sling-online.ch. Quella cumpiglia ina banca da datas cun texts da model rumantschs. Cun agid da la funcziun da tshertga u la survista tematica pon ins seleziunar singuls texts. Quels sa laschan telechargiar directamain sin l'agen computer ed adattar al basegn individual. Plinavant porscha la pagina sustegn tar dumondas da terminologia, tranter auter cun render accessibel glistas da plets tudestg-rumantsch (p. ex. per il sector da construcziun). Ina funcziun da contact pussibiltescha d'inoltrar directamain dumondas per cussegliaziuns linguisticas, lectorats e translaziuns.

La presentaziun:

Sling – Servetsch linguistic per instituziuns publicas (www.sling-online.ch)

Dapli infurmaziuns:

chatta.ch/index.php?hiid=171
www.chatta.ch

Exempel per in contract da donaziun

Contract da donaziun

(art. 243 alinea 2 DO)

Tranter

Gieri Cadalbert, naschi ils 4 d'avrigl 1929, da Sedrun, vaiv, domicilià a 7188 Sedrun, donatur

e

dunna Anna Derungs-Cadalbert, naschida ils 2 d'october 1957, da Mustér, maridada, domiciliada a 7189 Rueras, retschavidra da la donaziun,

vegn concludi il suandant contract da donaziun:

Signur Gieri Cadalbert transferescha a sia figlia, dunna Anna Derungs-Cadalbert, en furma da donaziun quai che suonda:

En il register funsil da Tujetsch

Parcela nr. 117, plan 7, feigl da cataster 117, in prà da 4218 m2 a Rueras.

Annotaziuns: naginas.

Servituts e grevezas funsilas:

a) grevezza: dretg da passadi e da transit per il diever agricul en favur da parcella nr. 116 (23/1/1935)

b) dretg: dretg da passadi a quint da la parcella nr. 115 (23/1/1935)

Annotaziuns: naginas.

Dretgs da pegn funsil: nagins.

La valur da la donaziun importa a:

fr. 9000.– (francs novmilli)

Ulteriuras disposiziuns dal contract

1. L'entrada en possess tras la retschavidra da la donaziun succeda cun l'inscripziun dal contract qua avant maun en il register funsil da Tujetsch.

2. La retschavidra da la donaziun, dunna Anna Derungs-Cadalbert, declera qua tras d'acceptar la donaziun.

3. Sche la donataria avess da murir avant il donatur, vegn resalvada explicitamain la reversiun da l'object da donaziun al donatur. Quest dretg da reversiun sto vegnir prenotà en il register funsil da Tujetsch.

4. Las taxas da notariat e dal register funsil sco er las taglias che resultan da quest contract van a quint dal donatur.

(Las parts vegnan fatgas attentas dal notar sin l'effectiv dal dretg da pegn legal tenor l'art. 131 cifra 1 LtCCS (EGzZGB). Quel declera plinavant a las parts ch'il bain immobigliar garantescha per tuttas taglias sin l'augment da la valur betg fixadas d'antierius midadas da maun da dretg civil u economicas en il senn dals art. 130 ss. LtCCS.)

5. Inscripziun en il register funsil: Il donatur autorisà da disponer annunzia qua tras la transiziun da la proprietad en consequenza da la donaziun per l'inscripziun ed il dretg da reversiun fixà en quest contract per l'annotaziun en il register funsil da Tujetsch. L'uffizi dal register funsil da Tujetsch vegn incumbensà ed autorisà da far quai.

6. Quest contract vegn emess en quatter exemplars, mintgamai in exemplar per il donatur, per la retschavidra da la donaziun, per il register funsil da Tujetsch e per il notar.

Lieu, data:

Il donatur: La retschavidra da la donaziun:

Exempel per in contract d'incumbensa

Contract d'incumbensa tranter

il Chor e la dirigenta/il dirigent

1. Signur/a surprena la direenziun musicala dal Chor

Il program vegn elavurà ensemen cun la cumissiun da chant ed approvà da las chantaduras/dals chantadurs.

Signur/a maina u coordinescha tut las emprovas da chant e tut las produziuns. El/la procura per las musicalias decididas. La dirigenta/il dirigent ha naginas competenzas finanzialas.

2. L'onn da chant entschaiva per regla il settember e dura enfin il zercladur. Durant in onn da chant datti circa 20 emprovas, tut tenor il project che vegn elavurà. Quellas han lieu mintgamai, u tenor basegns, per regla a

3. L'onurari per il dirigent munta a frs. per emprova (enfin trais uras); per mintga ura supplementara a frs. L'onurari per mintga produziun (concerts e festas da chant etc.) munta medemamain a frs.

Per produziuns extraordinarias, per exempel nozzas, baras etc. munta l'onurari a frs. per emprova e produziun.

4. Mintga partida po desdir quest contract 6 mais ordavant, mintgamai sin la fin d'in onn da chant.

Quest contract va en vigur ils e remplazza il contract dals

Lieu, data:

La presidenta/il president:

L'actuar/a:

La dirigenta/il dirigent:

Portal d'entrada da la pagina d'internet www.sling-online.ch.

Sling – texts da model accessibels online

Relaschs communalas:

- constituziun communal
- lescha da construcziun
- lescha da taglia
- reglament lingua uffiziala
- statuts da scola
- reglament da pumpiers
- urden forestal
- lescha d'ustaria

Uniuns:

- statuts societad da tir
- statuts uniuns culturalas
- statuts chor
- contract dirigent

Contracts privats:

- contract da fitanza
- contract da donaziun
- contract da cumpra
- contract da lètg
- contract d'ierta
- disposiziun testamentara

Economia, agricultura:

- statuts d'agricultura
- reglament corporaziun d'alp
- terminologia da construcziun
- contract da lavur